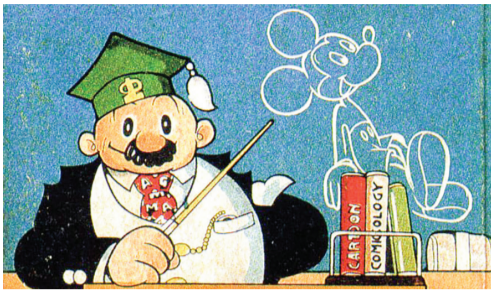

چشم‌های درشت کاراکترهای انیمه از کجا آمدند

شروین فضلعلی زاده منتقد سینما

بیساری از مردم می‌پرسند که چرا در انیمه‌های ژاپنی، چشمان شخصیت‌ها اینقدر درشت است. خوب، سبک طراحی می‌تواند متفاوت باشد، حالا کم‌وبیش واقع‌گرایانه یا اغراق‌آمیز. به‌عنوان مثال، گاهی اوقات طرحی شیک و شبیه به حکاکی دارد. بااین حال، ما هرگز باید یک انیمیشن ژاپنی اشتباه نمی‌توانیم بگوییم انیمه است. یکی از دلایلی که به‌راحتی آن را تشخیص می‌دهیم وجود چشم‌های درشت است. البته اولین نکته‌ای که در اینجا باید به آن اشاره کرد این است که چشم‌ها نامادی از معصومیت و پاکی هستند. هرچه چشم‌ها گشادتر و روشن‌تر باشد، شخصیت ژلال‌تر، ساده‌لوح‌تر، صادق‌تر و مهربان‌تر است، اگر شکستن باریک‌تر و یا رنگ‌های تیره‌تر کشیده شده باشد، به این معنی است که این شخصیت نقص دارد. لازم نیست ضرور باشد، اما یک راز در مورد او وجود دارد. او یک راز یا یک گناه تاریک در وجدان خود دارد.

نکته دوم اینکه شبیه‌ها برای به‌تصویرکشیدن چشم‌ها، از دیزنی به عاریت گرفته شده است. به‌شاهزاده خانم‌های دیزنی نگاه کنید. به چشمان حیوانات سفیدبرفی و خود سفیدبرفی نگاه کنید. آنها در مقایسه با چشمان حیوانات واقعی، غول‌پیکر هستند. سفیدبرفی و سیندرلا در مقایسه با تصاویر و انیمیشن‌های دیگر، چشمان درشتی دارند. ژاپنی‌ها آن را کپی کرده و کامل می‌کنند. آنها سیستم نشانه‌ها و نمادهای خود را در مانگا و انیمه ایجاد می‌کنند؛ بنابراین معلوم می‌شود که شاهزاده خانم‌های دیزنی جایگاه ثابتی در انیمیشن دارند. علاوه‌برآن، ژاپنی‌ها به‌طور کامل پس‌زمینه را توسعه و با دقتی ویژه و ملموس، شرح داده‌اند. امروز طراحی چشم، بسیار ارزشمند و مهم است. چه چیز دیگری از انیمیشن قرض گرفته‌اند؟ مشخص

است، همان‌طور که قبلاً گفتیم حیوانات ناز! ژاپنی‌ها بر این باورند که دایره شکل ایده‌آل است و حیوانات گرد و بامزه دیزنی کاملاً با نظریه «کاواچی» که در ژاپن وجود دارد مطابقت دارند. این دقیقاً یک نظریه نیست، اما اصطلاح کاواچی به معنای ناز وجود دارد.

بااین حال، اگر بخواهیم آن را به زبان ساده ترجمه کنیم، کمی اشتباه پیش می‌آید. این کلمه فقط به معنی زیبا نیست، بلکه شیرین، ملموس، نرم و دلپذیر است. کاواچی در درجه اول با هیئت دختران نوجوان در ژاپن مرتبط است. آنها نقش جداگانه خود را دارند. به‌طور سنتی در ژاپن، یک زن می‌تواند یک یا دو نقش را در یک واحد اجتماعی به عهده بگیرد، چه به‌عنوان یک دختر جوان و متأهل چه به‌عنوان یک پیرزن که نوه دارد و بنابراین خانواده را اداره می‌کند، زیرا بسیاری از تصمیمات خانواده را نه مرد، بلکه پیرترین زن خانواده می‌گیرد. این مفهوم با پیرنسن‌های چشم‌درشت زیبا در ژاپن به نظر موضوعی بسیار سنتی است.

آمریکایی‌ها چه چیزهایی از انیمه دزدیدند

بااین حال، ذکر این نکته ضروری است که برای مثال، انیمه در دهه ۵۰ عمده‌تا نه توسط دیزنی در دهه ۴۰ و ۵۰ قبل‌فیل‌های رنگارنگ می‌ساخت، بلکه توسط اوب ایورکس هدایت می‌شد. او هنرمندی بود که برای مدت طولانی با والت دیزنی همکاری بود. سپس او را ترک کرد و دوباره بازگشت تا با وی در مجموعه حقوقی متفاوتی کار کند. درواقع اوب ایورکس شخصی است که میکی ماوس را خلق کرده است. این شخصیت توسط والت دیزنی ساخته نشده، اما شخصیت اصلی طراحی شده میکی توسط اوب ایورکس، کمی فریبکار بود. او بسیار حیله‌گتر به نظر می‌رسید تا مهربان و برای دشمنانش نقشه می‌کشید و شوخی‌ها و جوک‌های مختلفی داشت. اوسیکار می‌کشید،

درباره مساله «جابه‌جایی» در برنامه‌های تلویزیونی

پژوهشگر صادق

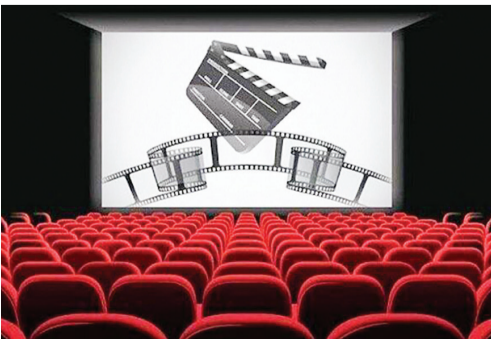
اخیراً در اقدامی شبانه خبری مبنی بر جابه‌جایی تیم تولیدکننده برنامه «به افق فلسطین» منتشر شد بدون آنکه دلایل این امر و عقلائیت این رفتار به مخاطب توضیح داده شود و این درحالی است که حتی ریاست صداوسیما از این اتفاق اعلام بی‌خبری کرده، توییت‌های مختلفی دلیل چنین اقدامی را تلاش تولیدکنندگان سابق برنامه برای حضور سلاطین دیدگاه‌های مختلف از دیگر جناح‌های کشور برای تبیین مساله فلسطین عنوان کردند. طبیعتاً وقتی با موضوع مهم، سیاسی و معاصر چون فلسطین مواجه‌ایم ابعاد مختلف تولید یک برنامه تلویزیونی جلوه‌گر می‌شود که خصوصاً با توجه به حساسیت ژانر تلویزیونی، به‌راحتی نمی‌توان از جابه‌جایی و حذف تیم تولید یک برنامه موفق گذشت.

دل‌روزم رعایت حق معنوی مخاطب توسط شبکه افق
فارغ از اینکه دلیل جابه‌جایی این تیم موفق رسانه‌ای چیست باید توجه شود که برنامه رسانه‌ای یک برنامه دایالکتیک محور است که طی آن، دایالکتیکی میان سازندگان و مخاطبان شکل گرفته و وقتی آن برنامه

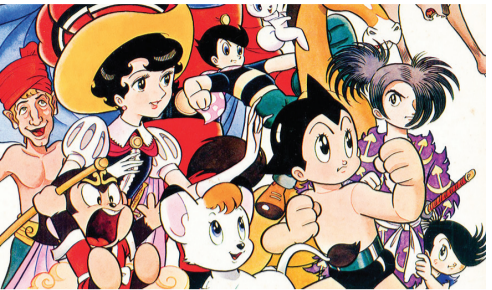
چارسو

مذاکره امیدوارکننده با عوامل سریال «پایتخت»

مهدی تقویان، رئیس مرکز سینمافیلم در گفت‌وگویی با ایسنا درباره وضعیت تولید سریال «سلمان فارسی» گفت: «ضبط این سریال طبق برنامه تهیه‌کننده انجام شده است؛ مثل برنامه‌ای که مجلس سالانه برای سال بعد می‌بندد، پروژه‌های الف و بیزه هم قبل از سال در آخرین فصل برنامه‌ریزی‌شان چیده می‌شود. فیلمبرداری سریال سلمان فارسی هم طبق برنامه‌ای که در سال گذشته به تلویزیون داده شده ادامه دارد و تلویزیون طبق آن برنامه جلو می‌رود. پیش‌بینی هم این بود که در تابستان بخش‌هایی از کار ضبط شود. فیلمبرداری سلمان فارسی یکی، دو ماه برای ساخت دکور متوقف می‌شود تا دکور بعدی آماده شود. الان این مراحل آماده شده و در حال تولید هستند و آقای میرباقری هم سر صحنه هستند و بخش اعظمی از تولید سریال سلمان فارسی و دکورهای آن، در شهرک غزالی خواهد بود.» تقویان درباره وضعیت تولید سریال الف و بیزه «موسی (ع)» نیز بیان کرد «مقدمات سریال موسی (ع) در حال انجام است اما تولید این کار همراه با فناوری‌های نوینی است که منتظریم تا آماده‌سازی شود و سپس کار را شروع می‌کنیم.» وی درباره ماجرای مذاکره با عوامل سریال «پایتخت» نیز با بیان اینکه مذاکرات ناامیدکننده نیست، توضیح داد: «همان‌طور که آقای جبلی بیان کردند یکی از بخش‌های سند تحول، فصل دوم ساختن سریال‌های سابق است و وقتی می‌گوییم نهضت ساخت فصل دوم، منظور ساخت کار با همان عوامل است. درمورد این سریال هم مذاکرات جدی انجام داده‌ام و هر وقت به نتیجه برسد اخبار آن اعلام می‌شود.»

با دوست دخترش مینی ماوس معاشقه می‌کرد و به‌طورکلی می‌توانست در اعمال خود بسیار خشن باشد. بااین حال این دیزنی بود که به‌طورکلی مفهوم استودیو دیزنی را تغییر داد و در آثارش به سراغ احساسات و نه خنده رفت. وقتی انیمیشن‌های دیزنی را تماشا می‌کنید، چیزی شما را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد و آن دستکاری مستقیم است. به‌عنوان مثال، کشتن مادر بمبی یک دستکاری است، زیرا والت دیزنی می‌دانست که چگونه یک فرد را مجذوب خود کند و باعث شود او احساس نزدیکی به شخصیت اصلی داستان بیابد. شخصیت‌های دندان‌گیر و خطرناک انیمیشن قرن بیستم در ژاپن ماندند و به قهرمانان محلی تبدیل شدند. به‌عنوان مثال، اسوالد خرگوش اولین نسخه از شخصیتی بود که اوب ایورکس و والت دیزنی ترسیم کردند، اما برادران وارنر آنها را فریب دادند و کلیه حقوق قانونی این شخصیت را از دست آنها خارج کردند. پس از آن دیزنی بازتولید شد و این یکی از دلایلی بود که اوب ایورکس او را ترک کرد. جالب است انیمه‌ای که در مقطعی از تاریخ انیمیشن آمریکا الهام گرفته شده بود شروع به الهام بخشیدن به هالیوود کرد. ما حتی در مورد ۲۰ سال گذشته صحبت نمی‌کنیم که در آن آن تأثیرگذاری به‌وضوح قابل مشاهده است، بلکه در مورد قرن قبل صحبت می‌کنیم. همه شیرشاه را تماشا کرده‌اند که یک موفقیت مطلق بود. این موضوع باورکردنی نیست و حتی هیچ‌کس در زمان ساختش هم به آن اعتقاد نداشت که شیرشاه به شدت با یک انیمه مطابقت دارد. کیمیا، امپراتور جنگل یا کیمیا شیر سفید که براساس مانگایی به قلم اوسامو تزوکا ساخته شد، کیمیا شیر سفید و شیرشاه دارای چندین تفاوت و اختلاف مشخص هستند اما هر دو در مورد شیر کوچکی هستند که به دنبال قدرت در گله خود است. البته از بسیاری جهات، داستان درباره افرادی است که اصلاً در شیرشاه حضور ندارند. این عین حال شباهت بسیاری در مورد مشابهت‌های نمایه‌های روایت‌ها و شخصیت‌ها وجود دارد.

بازیگری که در نسخه آمریکایی صداپیشگی سیمبا را برعهده داشت فکر می‌کرد نامه‌ای که از استودیو دریافت کرده اشتباه تاییی دارد و قرار است صداگذاری جدیدی برای کیمیا به زبان انگلیسی را ضبط کنند زیرا این یک انیمیشن بسیار محبوب در ایالات متحده بود؛ بنابراین چنین شناختی برای شیرشاه جای تعجب ندارد. دیزنی از این هم فراتر رفت. نکته جالب این است که دیزنی همه چیز را تک‌دب کرد و گفت که این موضوع یک تصادف محض بوده است، اما انیماتورها و متصدان پروژه که روی شیر کار می‌کردند می‌توانستند در آنجا کارآموزی کنند و کیمبای فوق‌العاده محبوب را ببینند. حتی اسم شخصیت هم شبیه به نظر می‌رسد (سیمبا و کیمبا). علاوه‌بر این استودیویی که امپراطور جنگل را منتشر کرده بود گفت آنها به سادگی از دیزنی شکایت نمی‌کنند زیرا غول‌ی مانند دیزنی می‌تواند بهترین وکلای را به خدمت بگیرد و آنها نمی‌توانند! بااین حال، مردم دائماً شباهت‌هایی بین این دو اثر پیدا می‌کنند که جای تعجب نیست زیرا داستان بسیار قابل تشخیص است. جدا از اینکه دیزنی طرحی را از یک انیمیشن می‌دزدد فعالیت‌ها سعی می‌کنند انیمه را در آثارش بگنجانند. سینمای آمریکا به‌طورکلی چیزهای زیادی از انیمه و گرافت است. به‌عنوان مثال متریکس در سال ۱۹۹۹ توسط برادران واچوفسکی (اکنون خواهران واچوفسکی) از انیمه «روح در صدف» به طرق مختلف، چه از نظر بصری و چه ایدئولوژیک وام گرفته است. این اثر یک انیمه نمادین سایبرپانک پیچیده از دهه نود است و داستان یک دختر سایبری را روایت می‌کند و شامل انتقادات اجتماعی واقعی و همچنین ترس از زندگی آینده در کنار سایبورگ‌ها (ربات‌های انسان‌نما) است. از سوی دیگر این اثر یک انعکاس فلسفی است که مانگای «روح در صدف» خود را عمیق و جدی می‌داند اما به دلیل تولید و انتشار انیمه معروف شد. این انیمه الهام‌بخش واچوفسکی‌ها برای ساخت این فیلم بود.

قابل قبولی در موضوع فلسطین شکل دهد، نمی‌بینند.

ویه‌ای در مخالفت با ایده تاسیسی شبکه افق

نکته بعدی این است که جابه‌جایی تیم تولیدکننده نباید با ایده تاسیسی شبکه افق تعارضی داشته باشد. در زمان تاسیس این شبکه، جواد رمضان نژاد، مدیر وقت شبکه در نشست رسانه‌ای افتتاحیه شبکه افق درمورد موضوعات محوری این شبکه گفته بود: «محتوا و موضوع اصلی و محوری شبکه افق مبتنی بر مفاهیم انقلاب و تحولات منطقه با عنوان بیداری اسلامی است. مسئولان این شبکه در ادامه مسیر به این نتیجه رسیدند که محور برنامه‌ها باید سبک زندگی ایرانی – اسلامی با تمرکز بر انقلاب اسلامی و بیداری اسلامی باشد.» اگر عملیات طوفان الاقصی را بخشی از پازل بیداری اسلامی بدانیم جای طرح این پرسش باقی است که چرا تیم تولیدکننده‌ای که توانسته بود مساله فلسطین را از امری سیاسی و کلیشه‌ای به امری اجتماعی و قابل‌گفت‌وگو ارتقا دهد، به جای آنکه تشویق شوند، حذف شدند؟! شبکه افق با یک جابه‌جایی به‌ظاهر ساده ولی استراتژیک به جای آنکه بازوهای تعامل و هم‌صحبتی خویش با مخاطبان را تقویت کند با کج‌سلیقتی و تنگ‌نظری آخرین حلقه امید دلدادگان به

رسانه ملی را کور کرده و شجاعت و صراحت دفاع از آرمان‌های انقلاب ۵۷ را در پوشش انحصار و تنگ‌نظری کمرنگ می‌کند.

«جابه‌جایی» در منطق رسانه امری پیش‌رونده است

به‌دلیل خاصیت ارتجاعی و دایالکتیکی رسانه، جابه‌جایی فقط در تیم تولیدکننده محصور نمی‌ماند و قطعاً به مخاطبان و اعتمادشان سرایت خواهد کرد و این همان نقطه نگران‌کننده‌ای که باید نسبت به آن انداز داد، خصوصاً آنکه برنامه‌هایی با صبغه سیاسی به‌دلیل ذات امر سیاسی به سختی می‌توانند سرمایه‌ای اجتماعی را در سپهر رسانه‌ای تولید کنند. تاکنون حدود ۹ سال از تاسیس شبکه افق می‌گذرد و شاید بد نباشد مدیران و مردم جابه‌جایی میزان مخاطب و اقبال عمومی را در شبکه‌هایی مانند الجزیره با شبکه افق مقایسه کنند. قطعاً رویکردهای جهانی به فهم بهتر از رسانه و ارتقای آن کمک خواهند کرد و از قضا در چنین مقایسه‌ها و رویکردهای کلان‌نگری است که وجه مثبت و ایجابی جابه‌جایی به جای وجه منفی آن به‌طور خواهد رسید و اهمیت توجه به روایت‌ها و تکثرگفت‌وگوها درمورد مساله‌های سیاسی و انسانی چون فلسطین بیش از پیش عیان خواهد شد.

اعلام جزئیات مراسم خاکسپاری محمدعلی اسلامی ندوشن

کانال تلگرامی دکتر اسلامی ندوشن در اطلاعیه‌ای جزئیات مراسم تشییع و خاکسپاری این نویسنده را تشریح کرده است. در این اطلاعیه آمده است: براساس وصیت‌نامه مرحوم ندوشن «اگر فوت خارج از ایران بود، پیکرم به ایران منتقل شود.» تلاش‌هایی طی چند ماه گذشته برای انتقال پیکر مرحوم به ایران انجام شد و مراسم تشییع روز ۲۹ آبان‌ماه به شرح ذیل انجام خواهد شد. در صبح روز ۲۸ آبان‌ماه پیکر استاد وارد ایران شده و مراحل اسلامی و اداری موضوع طی خواهد شد. مراسم تشییع طبق وصیت استاد ندوشن در دانشگاه تهران خواهد بود و بر این اساس در ساعت ۸ صبح روز ۲۹ آبان تشییع پیکر از جلدی دانشگاه ادبیات (در جلوی مجسمه حکیم فردوسی توسی) در دانشگاه تهران بردستان دانشجویان و علاقه‌مندان ایشان آغاز شده و در جلوی مسجد دانشگاه تهران پایان خواهد پذیرفت. حدود ساعت ۹:۳۰ صبح اقامه نماز بر پیکر استاد در موسسه روزنامه اطلاعات انجام و آیین بزرگداشت برگزار خواهد شد که با سخنرانی اساتید حوزه ادبیات و فرهنگ و هنر همراه خواهد بود. پوستر این آیین متعاقباً منتشر خواهد شد. روزنامه اطلاعات مجموعه‌ای از ۸۰ یادداشت اسلامی ندوشن در روزنامه اطلاعات در دست انتشار دارد که تا پایان آبان‌ماه منتشر خواهد شد. درنهایت ۳۰ آبان پیکر مرحوم ندوشن در نیشابور به خاک سپرده می‌شود. در بعدازظهر این روز نیز در فرهنگسرای این شهر آیین بزرگداشتی به یاد استاد ندوشن برگزار می‌شود.

